

Samfunn for alle

Nr 3 | 2024

NORSK FORBUND FOR UTVIKLINGSHEMMEDE

Årets viktigste frokost
Side 6

Trygdeoppgjøret 2024
Side 12

**Atlas-alliansen får
TV-aksjonen**
Side 30

Viktige oppgaver

Hedvig Ekberg
Generalsekretær

Det er to arbeidsoppgaver som har hatt og har et spesielt fokus om dagen. Det er arbeidet med å få organisasjoner, Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) og Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NIM), til å være så samstemte som mulig i sine høringsvar på ekspertutvalgets rapport om inkorporering av Konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Den andre oppgaven er å få alle saker til landsmøtet på plass og få sendt ut alle dokumenter til alle utsendingene, før vi kan ta ferie.

Organisasjonene, LDO og NIM er stort sett samstemte i sine høringsvar. Det alle er helt enige om er at konvensjonen må inn i norsk lov og at den må inn i menneskerettighetsloven. Det er stort sett alle andre som har sendt høringsvar også enige i. Vi vil si at tilbakemeldingene er krystallklare. Av 227 høringsuttalelser sier 84 prosent ja til inkorporering i norsk lov, og av de sa 77 prosent ja til at den skal inn i menneskerettsloven. Det er ikke mange kommuner som har sendt høringsvar, men flertallet som har sendt inn er for en inkorporering i menneskerettighetsloven.

Det er derfor underlig at KS tar det helt motsatte standpunkt. De ønsker ikke inkorporering i norsk lov i det hele tatt. Vi mener argumentene deres ikke holder. Spesielt provoserende er deres innspill vedrørende retten til å selv bestemme hvor man ønsker å bo. De mener at alle mennesker, med unntak av mennesker med utviklingshemning, skal få bestemme hvor de ønsker å bo. Vi kommenterte dette i vårt høringsvar og skrev at vi mener det er diskriminerende og uakseptabelt.

Så er det høstens store begivenhet, NFUs landsmøte. Da er det faktisk åtte år siden vi sist møttes fysisk til et landsmøte. Vi hadde landsmøte for drøyt tre år siden også, men da var det ikke fysisk, men digitalt. Da fikk NFU ny forbundsleder og nytt styre. Med ny leder og nytt styre kommer det også nye ideer og forslag. Forslaget som er viktigst og mest spennende er vedtektsfesting av Erfaringsutvalget. Så langt har Erfaringsutvalget vært etablert for en prøveperiode. Vi opplever at det allerede har medført økt involvering og en helt ny måte å tenke på. Oppgaver som møteleder, underskrive protokoll og toastmaster, blir på dette landsmøtet - for første gang, ivaretatt av utsendinger med utviklingshemning. Vi har tro på at dette er starten på en varig endring.

Samfunn for alle

Medlemsblad for Norsk Forbund for Utviklingshemmede

Fem utgivelser per år

Årsabonnement: 400 kroner
ISSN: 0803-5105

Ansvarlig redaktør:

Tom Tvedt
tom.tvedt@nfunorge.org

Redaktør:

Niclas Tokerud
niclas@nfunorge.org

Korrektur:

Ann-Elisabeth Grønhaug og
Helene T. Strøm-Rasmussen

Adresse:

Samfunn for Alle
NFU Postboks 8954
Youngstorget
0028 Oslo

Sentralbord: 22 39 60 50

E-post: post@nfunorge.org
www.nfunorge.org
www.facebook.com/NFUorge

Annonseakvisitør:

Salgs Forum AS
Tlf: 915 90 578
E-post: post@salgs-forum.no
www.salgs-forum.no

Forsidebilde: Johannes Ek Reindal

Design og layout: ogLilleby.no
Trykk: Ålgård Offset AS

Utgivelse 4, 2024 kommer uke 41

Frist for saker: 4. september
Annonsefrist: 4. september

Innhold

- 2** Fra generalsekretæren
- 4** Leder: Da kom sommeren!
- 6** Årets viktigste frokost
- 10** NFU: CRPD må inn i menneskerettsloven!
- 12** Hva betyr trygdeoppgjøret for deg?
- 15** Kommuneproposisjonen
- 18** En kirke for alle?
- 20** Knallhard kamp for ferietilbud i Bergen
- 22** Boligmeldingen: Manglende prioritering
- 24** Ferdinand og Sam - en bok å bli glad av!
- 26** Nye råd for egenberedskap
- 29** Internasjonalt: Europe in Action 2024
- 30** TV-aksjonen 2025 til Atlas-alliansen
- 32** Visste du at: Den nye opplæringsloven
- 34** Jobbklar med utviklingshemning
- 36** SAFO: Vi ønsker oss handlekraft!
- 38** Sommerleirtips
- 40** Butikken

Da kom sommeren!

De fleste av oss forbinder sommeren med ferie, is, bading, grilling og å være sammen med venner og familien. Mange av oss reiser til Syden eller andre plasser. De fleste bestemmer selv.

Tom Tvedt
Forbundsleder

NFUs leirer er en av mulighetene som finnes. Å reise på leir gir frihetsfølelse, gode opplevelser og ikke minst vennskap. Men vi vet dessverre at det ikke gjelder alle.

Siden 1991 har sommerleirene på Bømlo folkehøyskole gitt et tilbud til mennesker med utviklingshemning i Bergen. Men etter to år med pandemi benyttet Byrådet for arbeid, sosial og bolig Ruth Grung (AP) muligheten til å endre spillereglene. Forslaget var å kutte den kommunale organiseringen, og i stedet gjøre ferie og leirbudsjettet om til en søkbar pott på kr 5 mill. Formålet var at kommunen skulle spare 1,6 millioner.

Det var mange som ble veldig urolige av byrådets forslag til endringer, spesielt fra opposisjonspartiene som den gang var FrP, H og KrF. Utfallet ble at leiren i 2023 ble gjennomført slik som alle foregående år, men det hadde aldri skjedd hvis ikke NFU Bergen hadde tatt en for laget, og stått i den kampen det var. De fleste var tilfreds, inkludert alle partiene, og ante fred og ingen fare. Men så feil kan man ta.

For noen uker siden kom forslaget fra helsebyråd Marte Monstad (FrP), nå i posisjon. Kommunen

vil ikke ta ansvar for selve organiseringen, men bruke avsatte midler på en annen måte. Samme begrunnelse som de tok sterk avstand fra i opposisjon. Det kan se ut som målet til kommunen er å overlate ansvaret til foreldrene, noe vi er kjent med fra andre kommuner.

«Hvis dette blir lagt ned så vet jeg ikke hvor jeg skal gjøre av meg», sier Vegard Løland til Bergensavisen. Det er ord som gir inntrykk. Jeg blir lei meg og forbanna når våre blir utestengt.

Byrådet mente at det var helsefaglige argumenter, at sykdom hindret folk fra å delta. Som vanlig ble våre vurdert som en gruppe og ikke som selvstendige individer. Byrådet har endret kriteriene underveis, noe som er i strid med forvaltningsloven. Men NFU Bergen tok saken igjen, kjempet, argumenterte, sto frem i pressen, jobbet med politikerne og vant frem. Byrådet ble presset til å snu.

Nå blir det leir på Bømlo for alle som ønsker, takket være tillitsvalgte som står opp og kjemper for rettighetene som de flest tar for gitt! Takk til dere alle som står i kampen for våre rettigheter.

God sommer til dere alle!

«Det er så godt å bli mer selvstendig»

Hans Bonna (23) og Ida Moldstad (21)

Ida og Hans stortrives på Gro Gunn i Stange. Her deltar de i driften av gården og er med på arbeidstrening. Snart er de klare for et mer selvstendig liv i egne boliger. – På Gro Gunn opplever jeg at alt er så tilrettelagt i forhold til hjelpen jeg trenger. Her er det et utrolig godt miljø og jeg elsker å være sosial. Plutselig var jeg ikke

ensom lenger, sier Ida. For første gang i livet har jeg fått meg ekte venner, tilføyer Hans.

– På Gro Gunn skjer det så mye, fortsetter han. Jeg har lært masse her og elsker å jobbe. Det er så godt å bli mer selvstendig og utvikle seg, avslutter de.

Velkommen til Gro Gunn!

– Et godt sted for ungdommer med spesielle behov

Gro Gunn er et midlertidig opplærings-, bo- og sosialtreningstilbud for ungdommer med spesielle behov – en «myk» start på å flytte hjemmefra. Beboerne er med på å drifte en økologisk gård med dyr, landhandel og kafe. Her får de kompetanse på matlaging, snekring og mye mer.

På Gro Gunn tiltrettelegges det for en aktiv og meningsfull hverdag i et sosialt fellesskap, med mål om å klare seg med

minst mulig hjelp i framtida. Resultatet er en innholdsrik ungdomstid, med unike opplevelser og varierte aktiviteter.

Fysisk aktivitet og sunt kosthold står i sentrum på Gro Gunn, og gir kompetanse og livsmestring. Her opplever ungdommene det gode livet, hvor tida går litt saktere.

Helhetlig tilbud for livsmestring

Gro Gunn er en ideell stiftelse og en ikke-kommersiell virksomhet. Her møter ungdommer med spesielle behov høyt kvalifiserte ansatte som jobber i et tverrfaglig samarbeid. Gro Gunn samarbeider nært med kommuner, skoler og foreldre og fungerer som et viktig springbrett inn i voksenlivet.

Vil du bidra til stiftelsen eller lære mer om tilbudet?

Se mer på grogunn.no eller snakk med oss på telefon **936 41 671**. Følg oss også på Facebook: **Stiftelsen Gro Gunn**.

- Jeg har verdens beste jobb

11. juni var det igjen klart for Årets Viktigste Frokost. Ansatte med tilrettelagt arbeid møtte politikere over frokost og kaffe, med følgende budskap: Vi krever minst 1.000 nye tilrettelagte jobber i året!

TEKST OG FOTO: Niclas Tokerud

SKOLEN SKAL FORBEREDE TIL JOBB, men da må jobben finnes. Det var fokuset til Erfaringsutvalgets Mia Johannesen under ASVLs frokost.

Arbeidsgiver- og interesseorganisasjon for vekst- og arbeidsinkludering, ASVL, har gjort arrangementet til tradisjon. Hvert år arrangeres «Årets viktigste frokost» foran Stortinget og rundt omkring i landet.

I år, som i fjor, var det kravet om 1000 nye varig tilrettelagte arbeidsplasser som var hovedkravet under frokosten.

Mange stortingsrepresentanter hadde tatt turen ut for å få seg en liten matbit, og høre budskapet fra dagens talere. En av dem var Mia Johannesen, medlem av NFUs Erfaringsutvalg.

- For alle mennesker er det å ha en jobb det aller viktigste for å føle seg nyttig for samfunnet, og for å komme seg ut blant folk. Derfor er det synd at veldig mange ikke har jobb, og må være hjemme og kjede seg, eller være på plasser hvor de ikke kan gjøre noe nyttig, sa

Mia fra talerstolen. Hun la vekt på at veien til å få flere mennesker med utviklingshemning ut i jobb går i to spor - utdanning og tilgang på arbeidsplasser. Hun skrøt av barnehage og barneskole, men lovordene om utdanningstilbudet stoppet der.

- Jeg kunne sagt mye om ungdomsskole og videregående, med masse bortkasta tid, og oppbevaring i stedet for læring. Jeg synes det er kjempeviktig at mer av tiden i videregående brukes til å finne ut hva elever med utviklingshemning har lyst til å jobbe med, og hva som er mulig. Hun var klar på hva som må til.

- Jobb med å forberede elever på arbeidslivet. Men for å forberede til jobb, så må jobben finnes. Og det er det vi skal snakke om her i dag, sa hun.

Mia har fullført fire år med videregående opplæring, og fått grunnkompetanse i helsefag - en studieretning hun valgte fordi hun er glad i være

sammen med folk. Etter å ha hatt praksisplass på et kommunalt dagsenter for eldre, endte hun etter skolegangen opp med en varig tilrettelagt arbeidsplass der. Det er hun veldig fornøyd med.

- Jeg synes det er verdens beste jobb. Jeg gleder meg til hver dag på jobb. Noen synes det er litt trist når helga er slutt, men jeg gleder meg til hver mandagsmorgen. For da får jeg treffe brukerne mine og kollegaene mine. Jeg er vel litt Petter Stordalen-aktig på det området, sier Johannesen med glimt i øyet.

Å være en del av arbeidslivet er ikke bare viktig for Mia, men tilbakemeldingene fra kollegaer og brukere tyder på at hennes jobb er til stor samfunnsnytte.

Jeg tror virkelig det betyr noe for brukerne mine, og jeg får ofte gode tilbakemeldinger fra dem, og fra kollegaene mine. Det gjør meg så utrolig glad, og det betyr alt for meg, sier Johannesen.

I ÅR, SOM I FJOR, stilte flere opp med paroleskilt for et arbeidsliv med muligheter for alle.

ÅRETS VIKTIGSTE FROKOST

DET VAR MANGE SOM hadde tatt turen for å lytte til appellene. Tom Tvedt, Kjell Ingolf Ropstad (KrF), Torbjørn Vereide (Ap), Mia Johannesen, sammen med representanter fra de deltagende bedriftene.

EN STOR GJENG FRA BEDRIFTEN FOSSHEIM i Oslo hadde tatt turen. Også de var opptatt av å få frem budskapet om 1000 nye arbeidsplasser.

DIREKTØR DAG SANDVIK i ASVL krevde 1000 nye VTA-plasser årlig.

Det er ikke det samme hvilken BPA-leverandør du velger

Det er forskjell på BPA-leverandører. På samme måte som at det ikke er likegyldig hvem som bistår deg i hverdagen, er det heller ikke likegyldig hvilken BPA-leverandør du bruker. Noen leverandører er bedre på enkelte ting enn andre.

I Mio er vi for eksempel spesielt gode på assistent-rekruttering. Vi har en egen rekrutteringsavdeling hvis eneste oppgave er å bistå deg som arbeidsleder i å finne akkurat de assistentene som passer best for deg.

Hvem som skal ansettes som dine assistenter er det du som bestemmer, men vi kan hjelpe deg å skrive gode stillingsannonser og å publisere dem i de riktige kanalene for å tiltrekke de beste kandidatene. Vi kan bistå deg i intervjuer, vi tar oss av referansesjekk og politiattester, sørger for assistentenes grunnopplæring og sikrer at alt det formelle er på plass før assistentene dine møter på jobb første gang.

I Mio har vi tariffavtale for assistenter, gode arbeidsleder-verktøy som gir deg full styring og kontroll over din egen ordning, og utgiftsdekning for ekstrakostnader som oppstår som følge av assistansen din.

Vi har bestemt oss for å være best på BPA i Norge. Det starter med å hjelpe deg å finne de beste assistentene for deg.

Mio BPA er en av Norges største leverandører av brukerstyrt personlig assistanse. Vi leverer et bredt spekter av tjenester til personer med både fysiske og kognitive funksjonsnedsettelser i 136 norske kommuner, og har erfaring med BPA både til barn, ungdom, voksne og eldre.

Vil du vite mer?
Ring oss på 40 05 40 07,
eller besøk oss på mio.no/bpa

SCAN MEG

Klar forventning:

***- Regjeringen må inkorporere CRPD
i menneskerettsloven!***

FORBUNDSLEDEREN I NFU var tydelig i sitt budskap til statssekretær Even Aleksander Hagen under departementets innspillsmøte.
- CRPD må inn i menneskerettsloven!

Høringsfristen på utredningen om inkorporering av CRPD er nå over, og tilbakemeldingene er krystallklare. Av 227 høringsuttalelser sier 84 prosent ja til inkorporering, og 77 prosent ja til menneskerettsloven.

TEKST OG FOTO: Niclas Tokerud

Dette er veldig tydelig. Nå har jeg en klar forventning om at regjeringen følger opp, og inkorporerer CRPD i menneskerettsloven, sier Tom Tvedt, forbundsleder i NFU. Forbundet har vært tydelige i sin tilbakemelding.

«Det er NFUs klare og overordnede syn at CRPD må inkorporeres i menneskerettsloven. Dette er noe som vi, i fellesskap med det store flertallet av organisasjoner av funksjonshemmede, har jobbet for i mange år. I dag er CRPD den eneste av FNs kjernekonvensjoner som omhandler minoritetsgrupper som Norge har ratifisert, men ikke tatt inn i norsk lov. Dette mener vi sender uheldige signaler om at våre medlemmers menneskerettigheter ikke er like mye verdt som andres.» skrev NFU i sitt høringsvar.

Stort flertall også blant kommunene

Regjeringen har lagt stor vekt på at kommunene må høres i spørsmålet om CRPD. Også blant kommunene er det stort flertall for inkorporering. 26 kommuner har sendt inn politisk behandlet høringsvar. 20 sier ja til inkorporering, og 15 peker på menneskerettsloven. Kun fire kommuner stiller seg negative til inkorporering.

Det er også kommet inn 78 høringsinnspill fra ulike kommunale råd for mennesker med funksjonsnedsettelse, hvor samtlige 77 som har tatt stilling til inkorporeringsspørsmålet sier ja. De 72 kommunale rådene som har tatt stilling til hvilket lovverk de ønsker konvensjonen inkorporert inn i peker på menneskerettsloven.

Tom Tvedt er glad for at også kommunene ser viktigheten av å inkorporere CRPD og at det store flertallet ønsker CRPD inn i menneskerettsloven.

- Det er jo der den hører hjemme, sammen med barne- og kvinnekonvensjonen. Det er bra at kommunene også sier klart ifra om det. Det er også et klart og tydelig engasjement

fra de kommunale rådene for mennesker med funksjonsnedsettelse om å inkorporere i menneskerettsloven, det signalet bør politikerne ta med seg, sier Tvedt.

KS på kollisjonskurs med kommunene

Et fåtall av høringsinnspillene går mot inkorporering. Blant disse finner vi KS, kommunenes interesseorganisasjon. Det mener Tvedt er trist.

- Her opplever vi at KS er på kollisjonskurs med hva kommunene selv har spilt inn. Jeg stiller spørsmål ved hvor godt forankret deres standpunkt er blant de norske kommunene. Når KS i tillegg skriver i sitt høringsvar at alle i hovedsak skal ha rett til å velge bosted, med unntak av personer med utviklingshemning, så viser de en klar diskriminerende holdning jeg er glad for at flertallet av kommunene ikke støtter, sier Tvedt.

NFU-lederen etterlyser de tillitsvalgte i KS i spørsmålet om CRPD. Han reagerer på at det ikke har vært et tema i hovedstyre eller på landsstyremøtet i mai.

- Vi merker oss at det er et administrativt høringsvar de har avgitt, og at det er stille fra de tillitsvalgte. Det hadde vært interessant å se hva landsstyret hadde sagt om de hadde fått behandlet uttalelsen på sitt møte i mai, sier NFU-leder Tom Tvedt.

Veien videre

Nå skal departementet gå igjennom høringsvarene og peke ut en vei videre.

NFU-lederen forventer at konklusjonen er inkorporering i menneskerettsloven, og at man får behandlet saken i Stortinget før neste sommer.

- Det er elleve år siden vi ratifiserte konvensjonen. Det er på tide vi også får den på plass i riktig lovverk, sier Tvedt.

Trygdeoppgjøret 2024: Dette betyr det for deg

Satsene for uføretrygd:

Minste årlige ytelse for uføretrygd øker med 4,56 prosent og blir etter reguleringen:

Satser 2024	Minsteytelse	Økning	Grunnbeløp (G)
Ordinær sats *	282 784	12 330	2,28
Ordinær sats ung ufør *	329 914	14 385	2,66
Høy sats **	307 590	13 412	2,48
Høy sats ung ufør **	360 921	15 737	2,91

* Ordinær sats: Lever sammen med ektefelle eller samboer

** Høy sats: Enslig uføretrygdet

TEKST: AID / Niclas Tokerud

Trygdeoppgjøret for 2024 er klart. Alderspensjon under opptjening, uføretrygd og andre ytelser som reguleres gjennom grunnbeløpet, får en inntektsøkning på 4,56 prosent fra 1. mai, mens årlig økning blir 5,15 prosent.

Årets trygdeoppgjør sikrer en realinntektsvekst for mer enn 1,5 millioner pensjonister og trygdede. I år øker alderspensjonene med 4,58 prosent, med en økning fra 1. mai på 2,76 prosent. Uføretrygd og andre trygdeytelser for personer under 67 år øker med 5,15 prosent i år, med vekst på 4,56 prosent fra 1. mai. Regjeringen og organisasjonene har drøftet tallgrunnlaget for årets regulering av folketrygdens grunnbeløp og pensjoner fra 1. mai 2024.

- I Norge skal alle skal ha trygghet for pensjon og trygd. Jeg er glad for at alle parter i trygdeoppgjøret er enige om tallgrunnlaget. Dette er en regelstyrt og forutsigbar ordning. Som de aller fleste av organisasjonene peker på, blant annet alle de fire arbeidstakerorganisasjonene, er resultatet av årets trygdeoppgjør fullt i samsvar med reglene som Stortinget har bestemt, sier arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna.

Tallgrunnlaget har vært drøftet med Pensjonistforbundet, Senior Norge, Forsvarets seniorforbund, Landsforbundet for offentlige pensjonister, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner, LO, YS, Unio og Akademikerne.

Grunnbeløpet, alderspensjon under opptjening og uføretrygd m.m., skal reguleres i samsvar med lønnsveksten. Alderspensjon under utbetaling, samt satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon, reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten. Lønns- og prisveksten justeres for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk lønnsvekst tilbake i tid.

- I en dyrtid er regjeringen nødt til å løfte dem som får minst, bl.a. de som mottar uføretrygd, sier Tom Tvedt, styreleder i SAFO. Han er ikke fornøyd med årets oppgjør.

- Vi har lenge bedt om forhandlingsrett og ikke fått det. Det er vedtatt en matematisk modell ut fra lønns- og prisvekst, og da er utfallet forutsigbart. De som får minst, får fortsatt minst etter denne modellen, har Tvedt uttalt til Handikapnytt.

Illustrasjon: Storyset

Et farlig signal til kommunene

Regjeringen endrer fordelingen av penger ut til kommunene, og har da endret beregningen for hva man legger til grunn at en kommune har i utgifter for mennesker med utviklingshemning. Det skaper sterke reaksjoner i NFU.

TEKST OG FOTO: Niclas Tokerud

Regjeringen endrer fordelingen til kommunen, og et ledd i dette er å endre fordelingsnøkkelen som beregner hva kommunene mottar for innbyggere med utviklingshemning. Der skal man nå basere seg på at tjenestene koster ca 350 000 kr, ned fra dagens beregning på 890 000 kr.

Dette er ikke en sum kommunene får, men hva som legges til grunn når man skal omfordele inntekter og utgifter fra kommune til kommune.

- Kommuner sliter allerede i dag med å gi et forsvarlig tilbud til mennesker med utviklingshemning. En endring i fordelingsnøkkel endrer ikke rettighetene man har, men det sender et signal. Et farlig signal om at mennesker med utviklingshemning må bli billigere. Bo tettere. Få mindre valgfrihet, og sitte mer inne, alene, sier forbundsleder Tom Tvedt.

Han mener det sender et dårlig signal til kommune-Norge. - Effekten av de foreslåtte endringene i kommuneproposisjonen sender et signal om at kommunene forventes å skulle bruke færre ressurser for å sikre et godt tilbud til mennesker med utviklingshemning. Dette signalet samsvarer dårlig med de erfaringene vi har med tilstanden i kommune-Norge, og forventningene som ligger i kommunalt tjenestetilbud i dagens lovverk, sier Tvedt. →

Flere partier synes å være bekymret for effekten av nedvektingen. Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har fremmet forslag i saken.

«Stortinget ber regjeringen følge utviklingen av omleggingen av PU-kriteriet i utgiftsutjevningen nøye, og sikre at kommunene har ressurser til å tilby gode og lovpålagte tjenester for funksjonshemmede og følge med på at tjenestetilbudet i kommunene ikke blir redusert som følge av omleggingen.»

NFU har også vært i møte med statssekretær i Kommunaldepartementet, Olav Gustav Narud, for å legge frem bekymringene. Beskjeden fra departementet er at det skal bli et bedre samsvar med kommunens reelle utgifter.

«Bedre samsvar med kommunens reelle utgifter» sier regjeringen. En kronisk underfinansiering sier vi i NFU, sier forbundleder Tom Tvedt.

NFU er fornøyd med at det ser ut til å bli gjennomslag for et av forbundets innspill - nemlig begrepsbruk. Fordelingskriteriet heter fortsatt PU-kriteriet, eller «psykisk utviklings-

hemmede over 16 år». Begrepet «psykisk utviklingshemning» er utdatert. Fra 1990-tallet har begrepet «utviklingshemning» blitt brukt, med unntak av i helseforvaltningen, som fortsatt benytter «psykisk utviklingshemning». Norsk Forbund for Utviklingshemmede endret navn i 1997, og har forsøkt å få forvaltningen til også å endre betegnelse siden.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt foreslår å endre navn på kriteriet. «Stortinget ber regjeringen endre navn på PU-kriteriet i utgiftsutjevningen i inntektssystemet for kommunene, ved å fjerne begrepet 'psykisk'. Hvilke diagnoser som faller inn under kriteriet ligger fast.»

- Vi er glade for at de nå endrer navnet på kriteriet. Å inkludere «psykisk» i benevnelsen bidrar til å skape forvirring om hvem som omfattes av det allmenne begrepet. Stigmatiserende ord som «åndssvak» og «sinnssyk» skal nå fjernes fra lovverket, og i den sammenheng vil det også være fornuftig å ta i bruk de oppdaterte allmenne begrepene, slik som «utviklingshemning» fremfor det utdaterte «psykisk utviklingshemning», sier Tom Tvedt. ■

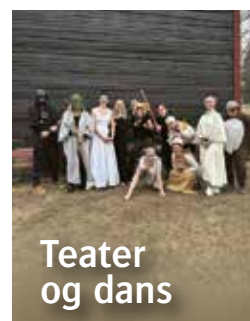

NFU HAR VÆRT I SAMTALER

med både stortingspolitikere og departement for å legge frem sitt syn på nytt inntektssystem. Her med Olav Gustav Narud, statssekretær i Kommunaldepartementet. (Foto: Niclas Tokerud)

Kanskje det beste året i livet ditt?

PEDER MORSET **folkehøgskole**
PÅ SELBUSTRAND MIDT I TRØNDELAG

Vi er en frilynt skole som har drevet med tilrettelagt opplæring siden 1976. Alle linjer er åpne for alle. Alle elever har enerom med eget bad og toalett. Alle elever har sin egen veileder. Våre kjerneverdier er likeverd, inkludering, mangfold og fellesskap. Send oss en søknad da vel!

Peder Morset folkehøgskole
Fossan 23, 7584 Selbustrand
Telefon: 73 81 20 00
Epost: pmf@pedermorset.no
www.pedermorset.no
www.facebook.com/pedermorset

En kirke for alle?

Et digitalt seminar om kirkens arbeid for og med mennesker med utviklingshemning.

AV: Elisabeth Kristiansen og Silke Pahlke

FOTO: Sanden media

Hvordan kan kirken bli mer åpen og inkluderende for mennesker med utviklingshemning og deres familier og venner? Dette er hovedspørsmålet i det digitale seminaret «En kirke for alle?». Det foregår mye godt inkluderingsarbeid i mange menigheter i hele landet, men ikke overalt. Seminaret skal derfor inspirere og gi gode ideer til hvordan kirken kan være for alle i praksis. Seminaret ble sendt for kirkens ansatte og frivillige og mange har fulgt med. Opptaket av seminaret finner du på NFU sin nettside. Seminaret er teksten og tegnspråktolket.

I seminaret møter vi mennesker med utviklingshemning, ansatte, pårørende og frivillige som er med på aktiviteter kirken på Nedre Romerike. Vi ser og hører hvordan de tenker at fellesskapene kan fungere bedre og være mer inkluderende.

Seminaret tar opp menneskerettigheter og eksempler på menneskerettsbrudd som foregår hver dag. Foreldre forteller

TOM TVEDT OG SILKE PAHLKE

under opptaket av seminaret «En kirke for alle?»

om hvordan manglende transporttilbud og dårlig bemanning gjør at deres barn ikke kan være med på de fritidsaktivitetene de ønsker, eller delta i kirken som de hører til.

En av bidragsyterne, Svein Klev, som har Williams syndrom, påpeker hvor viktig det er å kunne delta på fritidsarenaer og å gå på jobb som alle andre. Ellers er det urettferdig.

Leder for NFU, Tom Tvedt, forteller om hvordan det står til i Norge når det gjelder menneskerettigheter. Dessverre skjer det mye diskriminering som de fleste av oss ikke ser i hverdagen. Og han tilføyer at «den største funksjonshemmingen i Norge er dårlige holdninger og manglende kunnskap». Det handler om å kunne delta i fellesskapet. Derfor påpeker Tom hvilken stor betydning kirken har som en viktig aktør i å skape fellesskap der alle kan delta.

Silke Pahlke jobber i Kirkerådet, som kan sammenlignes med Den norske kirkes departement. Hun påpeker at kirkens verdigrunnlag er tydelig: Alle er skapt i Guds bilde, ikke på tross av, men

med sine funksjonsnedsettelse. Alle er like mye verd. Når kirken likevel utestenger noen, handler det ofte om manglende universell utforming og tilrettelegging, men også om fellesskap som ikke passer for alle. Hun er opptatt av at kirken i større grad involverer mennesker med utviklingshemning og spør: Hva kan vi gjøre for at du kan delta hos oss?

Elisabeth Kristiansen, inkluderingsprest på Romerike, deler sin bekymring over at mennesker med utviklingshemning ikke får levd sitt åndelige liv sammen med andre og ikke får kommet til kirken, til korøvelser, lørdagskafeer og leirer. Det gjelder særlig dem som trenger mye bistand. Hun deler også tanker om hvordan dette kan bli bedre, men det krever at vi gjør noe med holdninger og tilgjengelighet. Mye må bli bedre i kirke og samfunn for å få et likestilt samfunn for alle.

NFU, Den norske kirke og Sanden media står bak seminaret.

Knallhard kamp for ferietilbud i Bergen

I april feiret man i Bergen at det ble vedtatt at ferietilbudet til voksne med utviklingshemning skulle videreføres. Så kom kalddusjen – rekordmange fikk avslag. NFU Bergen har stått i kampen for å gi alle et godt ferietilbud.

TEKST: Niclas Tokerud

FOTO: Rune Johansen

Over 30 år har mennesker med utviklingshemning fått dra på ferie til Bømlo Folkehøyskole. Tilbudet var foreslått nedlagt, men ble reddet i bystyremøtet i januar. NFU trodde dermed at alle igjen kunne glede seg til sommerferien, men så begynte avslagene å tikke inn. Av 135 søkere skulle bare 114 få være med. 19 av de 21 som hadde fått avslag har tidligere vært med på ferietilbudet, mange av de i en årrekke. Kriteriene har ikke endret seg, men det er åpenbart at de medisinske vurderingene skiller seg fra tidligere år, sa helsebyråd Marte Joan Monstad til Bergensavisen.

Epilepsi ga avslag

Mange av de som har fått avslag har epilepsi, men ikke hatt anfall på flere år. I en epost til Bergensavisen skriver kommuneoverlegen at de har fått avslag fordi de alltid vil ha en viss risiko for nye epileptiske anfall.

- Ved langvarig anfallsfrihet vil risikoen for nye anfall avta, men aldri opphøre helt. Risikoen vil øke ved endringer i døgnrytme eller andre avvik fra daglige rutiner. Epileptiske anfall som ikke får rask og riktig medisinsk behandling, er potensielt dødelig. Tilgang på helsepersonell vil da være avgjørende, skriver kommuneoverlege Trond Egil Hansen.

- Når man har vært på Bømlo hele sitt voksne liv så er det en stor del av deg. Her møter du venner, opplever kjekke ting og skaper minner som du kan leve på resten av året, sier lokallagsleder i NFU Bergen, Kari Elster Moen. Hun har stått i kampen for at byrådet skal videreføre det eksisterende tilbudet ved Bømlo folkehøgskole. Lokallagslederen i NFU har full tillit til at Bømlo folkehøgskole arrangerer en forsvarlig sommerleir, slik de har gjort i 30 år, for tilbakemeldingene fra medlemmene deres har alltid vært gode.

- Kommunen ønsker å være i forkant, i tilfelle noe alvorlig skulle skje. Men man kan ikke organisere tjenestene slik at det aldri kan skje noe uheldig. Slik er

det ikke ute i tjenestene i hverdagen heller. Vi stiller oss undrende til at det skal være så mye strengere på ferie, enn det er i den daglige driften ute i tjenestene, sier hun.

Snur etter press

Etter mye press fra foreldre, media og NFU lokalt har helsebyråden snudd og bestemt seg for å sende med ekstra helsepersonell. Alle som fikk avslag er vurdert på nytt, og 17 har fått tilbud om å dra allikevel. To av disse har takket nei, og det betyr at det er 15 flere som får reise på sommerleir i juli.

Maren Bull-Tornøe Aldal er en av de som nå får dra. Pappa Dag Arthur Aldal er glad for å få medhold, men er kritisk til kommunens fremgangsmåte. - Dette er årets store begivenhet for henne, sier han.

Men Kommunen har sviktet. Han poengterer at kommunens oppgave er å ivareta interessene til «de svake» blant oss. - Der har de svikta med glans, mener Dag Arthur.

MARTE MONSTAD (Frp)
er helsebyråd i Bergen.
(Foto: Andrew Buller)

Med BPA kan du leve ut drømmen

Vi leverer BPA-tjenester basert på skreddersøm, respekt og brukerstyring - for at du skal få den beste hverdagen.

Ditt liv - dine valg!

Vi tilbyr:

- ◆ Fast rådgiver
- ◆ Fagansvarlig vernepleier og sykepleier
- ◆ God opplæring
- ◆ Bistand til rekruttering
- ◆ Gode betingelser for assistentene
- ◆ 6 % driftskonto*
- ◆ Enkle digitale løsninger

*kan avvike i enkelte kommuner som har egne regler angående driftskonto.

Telefon: 4000 2203

post@assistermeg.no

assistermeg.no

Kritikk for manglende prioritering

Regjeringens boligmelding er vedtatt. Under behandlingen i Stortinget 28. mai var regjeringspartiene opptatt av å skryte av økt innsats og mer midler til boligbygging, men opposisjonen og SV pekte på klare mangler.

TEKST OG FOTO: Niclas Tokerud

Vi skal gjenreise og fornye Husbanken. Det arbeidet er godt i gang og skal nå utvikles videre. Husbanken er nøkkelen for å lykkes med en aktiv boligpolitikk. Derfor er det avgjørende at Husbanken har mer penger å låne ut til boligformål, sa Siri Gåsemyr Staalesen fra Arbeiderpartiet.

Sammen med SV har regjeringspartiene de siste årene styrket Husbanken med 10 milliarder kroner. Nå får regjeringspartiene kritikk for å ikke prioritere sterkere. – Husbanken skal hjelpe de svakeste inn på boligmarkedet og være et supplement til vanlige banker. Regjeringens grep vanner ut Husbankens rolle, og vi er svært bekymret for dette, sa Mudassar Kapur fra Høyre.

Høyre-representanten viste til at andelen mottakere av startlånsordningen som var vanskeligstilte, i 2013 var på 22 prosent. I 2017 hadde den økt til 98 prosent.

– Nå vil regjeringen heller smøre pengene tynt utover på enda flere. Da er vår bekymring at det bare vil medføre at flere får noe mer midler å by med i budrundene, men ikke til å kjøpe sin egen bolig, sa Kapur.

SVs Birgit Oline Kjerstad trakk frem behovet for et sterkere bidrag fra kommunen i prosessen med å få unge med en funksjonsnedsettelse til å bli flytteklare.

– For den som er funksjonshemmet, trengs det mer tid til å planlegge å flytte hjemmefra. Vi mener kommunen bør få et større

koordineringsansvar for utflyttingsprosessen til funksjonshemmede og utviklingshemmede. Vi har et konkret forslag om at det arbeidet bør starte formelt opp allerede når de unge er 18 år, sa Birgit Oline Kjerstad.

Et samfunn som tar vare på alle, blir et godt samfunn for alle. Særlig denne gruppa her tenker jeg at en må ha et ekstra blikk på og ekstra tiltak for, sa Kjerstad. Hun la også sterk vekt på at mennesker med utviklingshemning eller funksjonsnedsettelse skal ha rett til å velge hvor de skal bo. – Vi må ha et langsiktig mål om at offentlige rom og private boliger skal være universelt utforma. Det vil gagne alle, sa SV-politikerens.

Statsråd Erling Sande var opptatt av regjeringens overordnede mål med boligpolitikken. – I regjeringen har vi et klart mål: Folk skal kunne bo i egne boliger i hele landet, i både by og bygd.

Regjeringen har lagt frem forslag til å styrke Husbanken, og å utvide Husbankens mandat.

– Skal vi lykkes i boligpolitikken, trenger vi en sterk husbank. I meldinga gjenreiser og fornyer regjeringa Husbanken. Vi tar flere grep. Husbanken får et fornya samfunnsoppdrag. Vi har sørget for at Husbanken har fått mer midler til å låne ut til boligformål. I tillegg får Husbanken et større mandat til å støtte kommunene i deres helhetlige boligpolitikk og ei nasjonal fagrolle på leiemarkedet, sa kommunalministeren.

BIRGIT OLINE KJERSTAD

fra SV (til venstre) la sterk vekt på at mennesker med utviklingshemning må ha rett til å velge hvor de skal bo.

DignaCare

Økt aktivitet og inkludering

DignaCare er en fleksibel sensor som festes enkelt på utsiden av inkontinensprodukter. Sensoren varsler om behovet for skift av inkontinensprodukt via en brukervennlig app.

Bofellesskap i Fredrikstad kommune deler:

«Den store nytten ved bruk av bleiesensor ser vi hos de brukerne som er aktive på dagtid. Ansatte sier at brukerne opplever større frihet til å delta på aktiviteter utenfor bolig. De kan være med på lengre turer og aktiviteter, og de slipper å reise hjem for unødige bleieskift»

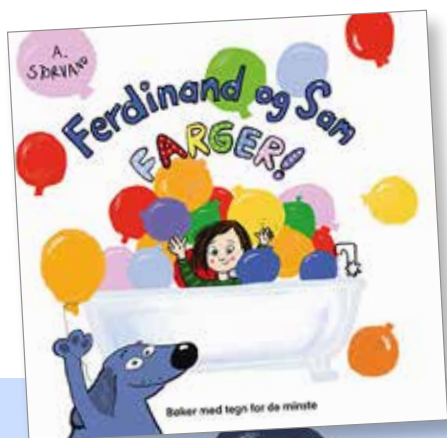
Les mer:

www.dignacare.com

Ferdinand og Sam – en bok å bli glad av!

AV: Ingvild Ane Wivel

Vi vet det alle sammen, hvor viktig språket er for oss mennesker. For å uttrykke oss, for å forstå. Så hva gjør du da, når du får et barn som ikke hører, ikke den minste lille lyd? Et barn i en stille verden som opplever at ingen forstår hva han mener og vil.

Tegnspråk

Er du ikke helt stø i tegnspråk selv, får du god hjelp av nettsiden <https://www.tegnbøkene.no> som er utviklet parallelt med boka. Den viser i klarspråk hvordan ordene i boka snakkes med tegn.

NFU og Stiftelsen Damm er engasjerte i prosjektet, og Stiftelsen Damm har stått for finansieringen. Boka har allerede nådd ut til barnehager og private hjem rundt om i Norge.

Vil du ha kontakt med Anja Storvand finner du kontaktinformasjon på nettsiden som over.

Er du engasjert forelder, søker du kunnskap, og begynner den lange veien for å lære deg tegnspråk. Og det var nettopp det Anja Storvand og mannen Christian Stensli gjorde så fort tilstanden til Ferdinand var avklart. De gikk kurs etter kurs, og Anja ble student ved OsloMet. I tillegg deltok, og deltar, begge i ukeskursene i «Se mitt språk» ved Signo kompetansesenter.

Målet underveis har stått fast, foreldrene vil gi barnet sitt nøkkelen til kommunikasjon for å sikre ham en tryggest mulig oppvekst. En oppvekst alle barn fortjener og trenger for å kunne leve et best mulig liv. Reisen har vært tøff. At Ferdinand har Downs syndrom har ikke gjort ting lettere.

Ferdinand har tre eldre brødre, og foreldrene har alltid lest for barna sine, og verdsatt den nærheten en lesestund gir. For å gi Ferdinand den samme gaven, søkte de etter bøker som passet hans ståsted. Det var få, eller ingen, som innfridde.

Anja Storvand, som er utdannet animatør og som har illustrert flere barnebøker, fikk dermed idéen om selv å lage den boka hun savnet. Nå er den her. Boka har fått tittelen «Ferdinand og Sam» med undertittelen «farger». Sam er forøvrig familiens labrador og Ferdinands bestevenn.

Forfatteren har selv tegnet, skrevet og produsert boka som er den første i en kommende serie der temaene er hentet fra hverdagslivet. Illustrasjonene er enkle, glade og humoristiske, og denne første boka handler nettopp om farger.

”

Finn ut hvem som kan trenge din hjelp, og hvem du kan få hjelp av

Tore Kamfjord, utredningsleder i DSB. (Foto: Anita Andersen)

Nye råd for egenberedskap

- DSB anbefaler at flest mulig er forberedt på å klare seg selv i én uke ved kriser. Det er fordi kommuner, nødetater og frivillige organisasjoner må prioritere de som ikke klarer seg uten hjelp, sier Tore Kamfjord, utredningsleder i DSB.

AV: DSB

Onsdag 29. mai lanserte DSB oppdaterte egenberedskapsråd på nettsiden sikkerhverdag.no. Hensikten med rådene er å hjelpe folk til å dekke de mest grunnleggende behovene i en krise: Varme og lys, mat og vann, informasjon og legemidler og hygiene.

- Finn ut hvem som kan trenge din hjelp, og hvem du kan få hjelp av. Med ulike egenskaper og kunnskaper kan familiemedlemmer, venner og naboer utfylle hverandre, sier Kamfjord.

Ekstra utfordringer for personer med funksjonsnedsettelse

En krise kan by på ekstra utfordringer for personer med funksjonsnedsettelse. Noen kan ha problemer med å ta til seg mye ny informasjon, andre med å forholde seg til mange nye mennesker, mens for andre igjen kan det være utfordrende å reise til steder man ikke er kjent.

For mange med ulike hjelpemidler er det aller best å kunne være hjemme i en krise. Der er man kjent, og har hjelpemidlene

man trenger. Alle som kan bør derfor ha en plan for å klare seg hjemme i én uke uten hjelp fra myndighetene.

Dersom du allerede får helsetjenester fra kommunen der du bor, er du blant de første som får hjelp også i en krise. Husk at i en krise kan de som normalt hjelper deg bruke lenger tid på å komme frem til boligen din. Snakk med kommunen for å høre hva som gjelder for deg i en krise.

Råd ved funksjonsnedsettelse

- Øv på krise så du oppdager utfordringer på forhånd.
- Alle som kan bør ha en plan for å klare seg hjemme i én uke uten hjelp fra myndighetene.
- Snakk med familie, venner, naboer, assistenter eller andre så de vet hvordan de kan hjelpe deg i en krise.
- Ha et ark med viktig informasjon om din tilstand, viktige kontaktpersoner, og hvordan andre kan hjelpe deg.

Du kan lese mer om beredskapsrådene på sikkerhverdag.no

Illustrasjon: Adobe Stock

Sjekkliste for egenberedskap

- Rent drikkevann lagret på canner eller flasker
- Mat som tåler lagring i romtemperatur
- Grill, kokeapparat eller stormkjøkken
- Varme klær, pledd, dyner og soveposer
- Fyrstikker og stearinlys
- Ved hvis du har vedovn eller peis
- Gass- eller parafinovn som er beregnet for innendørs bruk er et alternativ til vedfyring
- Avtale om overnatting hvis du ikke har alternativ oppvarming
- Lommelykter eller hodelykter som går på batterier, sveiv eller solceller
- DAB-radio som går på batterier, sveiv eller solceller
- Legemidler og førstehjelpsutstyr
- Jodtabletter (gjelder barn og voksne under 40 år, gravide og ammende)
- Hygieneartikler som våtservietter, håndsprit, bleier, dopapir og menstruasjonsprodukter
- Batterier og ladet batteribank
- Litt kontanter og flere betalingskort
- Mat og vann til kjæledyr
- Liste på papir med viktige telefonnummer som for eksempel nødnummer, legevakt, veterinær, familie, venner og naboer.

Europe in Action 2024

Personer med utviklingshemning fra hele Europa var til stede på konferansen for å snakke om selvbestemmelse og hva som skal til for å legge ned institusjonene. Thea Kanutte Åmelfot representerte NFUs Erfaringsutvalg.

TEKST: Helene T. Strøm-Rasmussen

FOTO: Inclusion Europe / privat

Konferansen blir arrangert en gang i året av Inclusion Europe og samler mer enn 200 mennesker med utviklingshemning, familiemedlemmer, fagfolk og menneskerettighetsforkjempere. Denne gangen var det 7.- 9. mai i Glasgow i Skottland, og den skotske organisasjonen Enable var sterkt til stede.

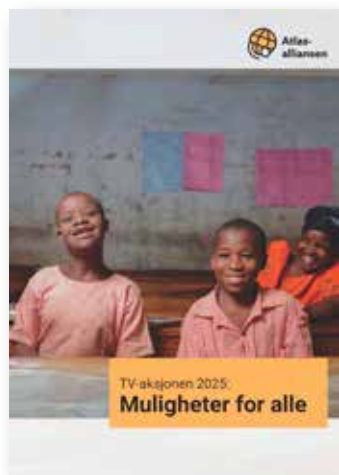
Den første Europe in Action-konferansen ble arrangert i 2003. Dette er den 20. Europe in Action-konferansen, og årets motto var Mangfold - Likestilling - Inkludering. Det var et stort utvalg av workshoper å velge mellom, men det gjennomgående temaet var selvbestemmelse, persontilpassede tjenester og hvordan gå fra segregering og institusjoner til å være en naturlig del av samfunnet.

Det er bekymringsverdig å se tallene over hvor mange som fortsatt bor på institusjoner og som opplever ikke å få rettighetene sine oppfylt. Ekstra sterkt var det å møte personer med utviklingshemning fra Ukraina som kjemper for sine rettigheter til tross for krig. Det var også representanter fra Albania, Bulgaria, Ungarn, Romania og Slovakia som fremdeles har store institusjoner og nå jobber med å stenge dem.

Konferansen er en arena der bevegelsen vår kommer sammen for å utveksle erfaringer, lære av hverandre og støtte hverandres arbeid i å oppnå fulle rettigheter og inkludering.

THEA KANUTTE ÅMELFOT synes det var veldig nyttig og spennende å lære hvordan situasjonen er i andre land og få muligheten til å dele sine erfaringer.

Atlas-alliansen får TV-aksjonen i 2025

ATLAS-ALLIANSEN, SOM NFU ER EN DEL AV, har fått TV-aksjonen i 2025. Midlene skal komme folk til gode i Ukraina, Palestina, Nepal, Zambia, Tanzania, Etiopia og Uganda. Bildet er fra et av NFUs prosjekter i Uganda.

Mennesker med funksjonsnedsettelse er verdens største minoritet. Likevel blir våre menneskerettigheter glemt.

Slik startet Atlas-alliansens søknad om å få NRKs TV-aksjon i 2025. Pengene som samles inn skal gå til å bedre levekårene for funksjonshemmede i sju land / områder og blant annet sikre likeverdig tilgang til hjelpemidler, skolegang, arbeid og helsetjenester for 200 000 mennesker. Midlene fra TV-aksjonen skal komme folk til gode i Ukraina, Palestina, Nepal, Zambia, Tanzania, Etiopia og Uganda. Det skal ikke brukes penger fra denne TV-aksjonen i Norge.

- Hele Atlas-alliansen, de norske organisasjonene og deres søsterorganisasjoner i sør er takknemlige og beæret for å få denne unike muligheten. Sammen skal vi bedre levekårene til mennesker med funksjonsnedsettelse og styrke deres menneskerettigheter, sier Marit Sørheim, daglig leder i Atlas-alliansen til Handikapnytt.

Stiftelsen Atlas-alliansen er en paraplyorganisasjon for sju organisasjoner av og for funksjonshemmede. Det er Norges Blindforbund, Norges Handikapforbund, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, Norsk Forbund for Utviklingshemmede, Ryggmargsbrokk- og hydrocephalusforeningen, Mental Helse Ungdom og Stiftelsen Signo.

Atlas-alliansen ble stiftet i 1981 og har tidligere hatt TV-aksjonen i 1981, 1992 og 2002.

- Like rettigheter og muligheter for alle er et tema jeg er sikker på vil engasjere befolkningen. I tillegg til å være en pengeinnsamling er TV-aksjonen i NRK også en kunnskapskampanje som hvert år setter søkelys på et viktig tema, sier kringkastingsjef Vibeke Først Haugen i en pressemelding fra NRK.

Det er Innsamlingsrådet i NRK som innstiller til kringkastingsjefen, basert på søknader fra organisasjoner med humanitære prosjekter. De siste årene har innsamlingsbeløpet vært på mer 260 millioner kroner. TV-aksjonen i 2025 går av stabelen i oktober. Endelig dato er ikke satt.

LANDSBYENE MED Plass FOR ALLE

Camphill-landsbyene er integrerte levefelleskap hvor mennesker med ulike behov for bistand lever side om side med omsorgspersoner i en levende og aktiv landsby.

Her er alle sysselsatt med fellesskapets mange oppgaver; håndverk, jordbruk, matlaging og hushold. Det legges vekt på nærhet til natur og mennesker, og opplæringen i dagliglivets mange gjøremål gir verdifull erfaring videre. Samtidig dekker arbeidet reelle behov i landsbyen.

Livet i fellesskap, arbeid, hverdag og fest danner grunnlag for et spennende og utfordrende miljø. I landsbyene pleies også et variert kulturliv med teater, sang, musikk, høytidsfeiring og utflukter.

Nye medarbeidere tilbys introduksjonskurs i landsbylivet og antroposofi, samt fireårig deltids Bachelorutdanning i helsepedagogikk og sosialterapi.

Camphill Norge består av landsbyene Hogganvik, Jøssåsen, Rotvoll, Solborg, Vidaråsen og Vallersund Gård. I Vallersund ligger også FRAMskolen som er et folkehøyskolelignende tilbud for deg mellom 18 og 25 år som lever med utviklingshemming.

Vi ønsker deg velkommen til landsbyene!

CAMPHILL LANDSBYSTIFTELSE
Malvikvegen 1333, 7550 Hommelvik
Telefon 73 97 84 60
Epost: sekretariat@camphill.no
www.camphill.no

Camphill
NORGE
SAMFUNN FOR ALLE

VISSTE DU AT

Hva innebærer den nye opplæringsloven?

Fra 01. august 2024 trer den nye opplæringsloven i kraft. Loven viderefører mange av de samme prinsippene og rettighetene, men det kommer noen revideringer og endringer som det kan være verdt å kjenne til.

AV: Tor Omar Heyerdahl
Nyquist, Advokatfirmaet
Lippestad AS

Det er alltid spennende når slike nye store lover trer i kraft og det blir spennende å se hvordan den etterleves og praktiseres. I denne artikkelen skal vi se på noen aktuelle temaer.

Plikt til tilpasset opplæring

Som i den tidligere loven har kommunen / fylkeskommunen en plikt til å sørge for at alle elever får tilpasset opplæring. Denne plikten kommer noe tidligere frem i den nye loven, og er tatt inn i kapittel 11. Det er altså ikke en rettighet man som elev har, men kommunen har en plikt til å sørge for en slik tilpassning. I praksis har ikke dette skillet så mye å si, men man kan på generelt grunnlag si at det er lettere å håndheve og klage over brudd på rettigheter man som elev har, enn plikter kommunen har. Det er også presisert at tilpasset opplæring betyr at elevene skal få et tilfredsstillende utbytte av opplæringen uavhengig av funksjonsnivå, og at alle skal få utnyttet og utviklet evnene sine. Presiseringen er ment å gjøre det tydelig at tilpasset opplæring gjelder for alle elever, også de med stort læringspotensial. Begrepet tidlig innsats på 1. til 4. trinn er endret til intensiv opplæring fra 1. til 4. trinn. Regelen er ellers videreført. Det vil si at intensiv opplæring på 1. til 4. trinn fremdeles er avgrenset til de grunnleggende ferdighetene lesing, skriving og regning.

Rett til individuell tilrettelegging og personlig assistanse

Dersom en elev ikke får tilfredsstillende utbytte av ordinær opplæring, selv om kommunen har gjort det de skal av tilpasning, skal man melde fra til PPT som da kan gå i gang med å skrive en sakkyndig vurdering. Vurderingen av om en elev har tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen skal gjøres etter samme rettslige terskel som i gammel lov, og PPTs plikter er også videreført i den nye loven. I ny opplæringslov er dagens rett til spesialundervisning delt opp i tre rettigheter: Individuelt tilrettelagt opplæring, personlig assistanse, og fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler. Det er begrepet individuelt tilrettelagt opplæring som erstatter det vi i dag tenker på som spesialundervisning, altså den delen som dreier seg om tilrettelegging for at man som elev oppnår målene sine i faget. Personlig assistanse og fysisk tilrettelegging er i dag mulige tiltak i vedtak om spesialundervisning. Disse rettighetene handler ikke nødvendigvis om å nå mål i fagene, men er forutsetninger for at elevene skal få utbytte av opplæringen.

Etter de nye reglene skal kommunen og fylkeskommunen fatte vedtak i disse sakene, og det er i utgangspunktet ikke krav om at det først må foreligge en sakkyndig vurdering. Reglene om disse rettighetene er også tatt inn i kapittel 11 i den nye loven.

Mye er videreført i den nye opplæringsloven, men det har kommet noen spennende endringer

I ny opplæringslov er det presisert at den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring, må oppfylle kompetansekravene for å bli ansatt i lærerstilling og kompetansekravene for å undervise i de enkelte fagene. Det er fortsatt mulighet for å gjøre unntak fra kravet om relevant kompetanse i faget for de som skal gi tilrettelagt opplæring i faget, hvis en konkret vurdering av eleven og den individuelt tilrettede opplæringen som skal gis, tilsier det. Hvis det skal bli gjort unntak fra kompetansekravene, må det komme frem av den sakkyndige vurderingen hvilken kompetanse den som skal gi undervisning i det aktuelle tilfellet bør ha. Dette må også komme frem av vedtaket om individuelt tilrettelagt opplæring.

Rett til medvirkning og barnets beste

Det er tatt inn i loven at elevens beste skal være et grunnleggende hensyn ved handlinger og avgjørelser som gjelder elever. Dette vil allerede gjelde gjennom reglene i Grunnloven § 104 andre ledd og barnekonvensjonen artikkel 3. Elevens beste står i ny lov § 10-1. En slik tydeliggjøring handler både om at dette er et grunnleggende hensyn i alle avgjørelser som fattes, og skal også øke bevisstheten til alle som jobber i skolen.

Det er også tatt inn i loven at elevene har rett til å medvirke i alt som gjelder dem selv, og at de har rett til å ytre meningene sine fritt. Det står også at elevene skal bli hørt og at meningene deres skal legges vekt på etter alder og modning. Dette må ses i sammenheng med reglene i Grunnloven §§ 100 og 104 og barnekonvensjonen artikkel 12. Elevenes rett til medvirkning er tatt inn i ny lov § 10-2.

Rett til å fullføre videregående skole

Retten til videregående opplæring utvides til å gjelde frem til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Dette er en endring fra dagens rett til tre års videregående opplæring. Dette står i ny lov § 5-1. Retten til videregående opplæring for voksne står i ny lov § 18-3.

Det er tatt inn i loven at fylkeskommunen skal sørge for at elever får en trygg og god overgang fra grunnskolen til videregående opplæring, og fylkeskommunen skal samarbeide med kommunen om dette. Dette står i ny lov § 9-5. Det er også tatt inn i loven at fylkeskommunen skal ha et opplæringstilbud i overgangen til videregående opplæring for elever som mangler faglige eller språklige forutsetninger for å kunne delta i og bestå videregående opplæring. Ett slikt eksempel er kombinasjonsklasser der den enkelte kan få både grunnskoleopplæring og opplæring i fag fra videregående opplæring. Dette står i ny lov § 9-6.

Oppsummert

Som vi ser er det mye som er videreført i den nye opplæringsloven, men det har kommet noen spennende endringer. Endringene knyttet til at skolen i utgangspunktet skal kunne fatte vedtak om fysisk tilrettelegging og personlig assistanse uten sakkyndig vurdering kan medføre mye forskjellig praksis på området, men det kan gjøre ordningen mer smidig og sikre at de som trenger det raskere får assistanse og fysisk tilrettelegging. Vi håper også at oppdelingen av personlig assistanse som egen rettighet som skolen kan fatte vedtak om uten sakkyndig vurdering kan gjøre det lettere å samkjøre skoleassistanse med for eksempel BPA.

Jobbklar

med utviklingshemning

4. juni arrangerte Universitetet i Oslo fagseminar for alle som er opptatt av å støtte unge voksne med lett utviklingshemning i overgangen fra skole til arbeidsliv.

TEKST OG FOTO: Niclas Tokerud

Det skal ofte ikke så mye til for å få unge med utviklingshemning ut i jobb. Tidlig planlegging og kartlegging av styrker og interesser er noen av nøkkelfaktorene for å lykkes. Utplassering og veiledning i bedrift og arbeidsrelaterte mål i opplæringen bidrar i forberedelsene til arbeidslivet.

Det er konklusjonen i den nye boken «Jobbklar med utviklingshemning. Praktisk hjelp til å lykkes.» som er gitt ut fra Universitetsforlaget. Boken oppsummerer et større forskningsprosjekt med tittelen «Effektive overganger fra skole til arbeidsliv for unge voksne med lett utviklingshemning», støttet av Norges Forskningsråd. Boken formidler kunnskap og erfaringer gjennom en teoretisk del og en praktisk del. Den gir gode verktøy for relevante yrkesgrupper, og stoffet presenteres på en enkel måte gjennom blant annet caser og intervjuer.

Forbundsleder i NFU, Tom Tvedt, mener det er bra det kommer på plass mer forskning og teori, men spesielt mer praksis på å få mennesker med utviklingshemning ut i jobb.

- Vi vet at veldig mange vil jobbe, men ikke får jobb. Derfor er det viktig at man viser frem alle disse gode historiene og

praktiske eksemplene. Det er mange fordommer der ute, men de motbevises med klar kunnskap, sier Tvedt.

Med på programmet denne dagen var også en panel-samtale, hvor NFU-leder Tom Tvedt og leder av Erfaringsutvalget, Henriette Hvarnes Hanssen deltok. I samtale med Jarle Eknes (HeltMed), Erlend Wilhelmsen Årøy (Arbeidstager), Jens Gram (ASVL) og Margret Hagerup (Høyre) satt de søkelys på hva som skal til for å lykkes med å få flere mennesker med utviklingshemning til å lykkes i arbeidslivet.

- Det er viktig å la folk prøve seg i jobb, og at det er noen arbeidsplasser som lar oss prøve og feile, sa erfaringsutvalgets leder.

Hun er i dag ansvarlig for melkekjøla på en Meny-butikk, men skulle ønske hun hadde fått prøvd mer arbeidspraksis mens hun gikk på skolen.

- Jeg syns man burde fått prøve seg mer. At man får lov til å ha en dag med arbeidspraksis i uka. Det hadde vært fint å oppleve arbeidslivet mens man går på skole, så man blir bedre forberedt, sa Henriette.

ET SAMLET PANEL var opp-
tatt av å få frem at mennesker
med utviklingshemning kan
være en ressurs i arbeidslivet.
Med den nye boken håper for-
bundsleder Tom Tvedt at flere
blir inspirert til å skape gode
arbeidsplasser.

Vi ønsker oss handlekraft!

I kommune-Norge er man bekymret – bekymret for at funksjonshemmede skal få oppfylt sine menneskerettigheter. I regjeringens høring understreker ekspertutvalget riktignok at «de fleste av rettighetene som ligger i CRPD allerede er en del av norsk lovgivning» og at det derfor ikke utløser behov for ny lovgivning. Imidlertid understøtter KS: «Det er likevel slik at noe gjenstår». KS konkretiserer da blant annet at det som gjenstår er «knyttet til det å kunne velge bosted og rettigheter knyttet til vern mot umyndiggjøring og bruk av tvang».

AV: Janne Skei,
daglig leder i SAFO

I utgangspunktet burde man i kommune-Norge ha bekymret seg for funksjonshemmedes menneskerettigheter, f.eks. at retten til å velge bosted i pakt med artikkel 19 i CRPD – funksjonshemmedes menneskerettigheter, ikke er oppfylt. For realitetene er jo slik som KS innleder sin høringsuttalelse med:

«Personer med nedsatt funksjonsevne møter betydelig utfordringer i samfunnet, enten som rene fysisk(e) hindringer, manglende tilgang til tjenester, medvirkning eller arbeid og aktivitet».

KS starter da også bra med å påpeke at: «Det er derfor enkelt å forstå behovet for nye virkemidler som kan fremme samfunnsdeltakelse på alle områder».

Et av KS overordnede mål er imidlertid å sikre det kommunale selvstyret. Det erkjennes at en svært viktig oppgave for kommunene er å legge til rette for at funksjonshemmede «opplever et reelt likestilt samfunn» - men at man samtidig må kunne ivareta bærekraft for kommunal økonomi og velferdstjenester. KS er bekymret for at ressursfordelingen overføres fra de politiske myndighetene til rettsorganene.

En stor utfordring for mange funksjonshemmede i dag som er avhengig av kommunale omsorgstjenester, er praksis, ikke nødvendigvis lovverket. KS skriver rett ut i sin høringsuttalelse at lovverket legger til rette for et fokus på enkeltbrukeres individuelle ønsker heller en utforming av tjenestetilbud

der økonomiske hensyn som ville gavnet innbyggerne som gruppe, ikke får gjennomslag. De gir som eksempel at «brukeren ønsker å motta tjenester i sitt nåværende hjem, mens kommunen kunne tilbudt fullt forsvarlige tjenester i institusjon eller samlokalisert bofellesskap».

CRPD, BPA, universell utforming på vent

Vår nåværende regjering startet sitt arbeid høsten 2021 – for nesten tre år siden. Hurdalsplattformen legger grunnlaget, og flere punkter i plattformen var lovende. Nedenfor er listet noen av disse.

- Regjeringa skal føre ein offensiv likestillingspolitikk som gjer at alle blir inkluderte i samfunnet, uavhengig av kjønn, seksuell orientering, funksjonsevne og etnisitet.
- Regjeringa vil inkorporere FNs konvensjon for rettane til personar med nedsett funksjonsevne (CRPD) i norsk lov.
- Regjeringa vil gjennomføre «Veikart for universelt utformet nærscole» innan 2030, blant anna ved å gjeninnføre rentekompensasjonsordninga for skulebygg og svømmeanlegg.
- Regjeringa vil vidareutvikle brukarstyrt personleg assistanse (BPA) som eit viktig verktøy for å sikre alle menneske deltaking og likestilling i samfunnet.

”

Resultatet av utredningen har ligget på regjeringens bord siden desember 2021

Hva er så dagens realiteter?

Brukerstyrt personlig assistanse, som regjeringen anser som et viktig verktøy for likestilling, og som den ønsker å videreutvikle, ble tradisjonen tro utredet. Resultatet har ligget på regjeringens bord siden desember 2021. Høringsfristen var 1. juli 2022 og regjeringen har nå i to år kunnet lagt grunnlaget for videreutvikling. Vi har ennå ikke hørt et pip om at prosessen er i gang, til tross for flere anmodninger og påminnelser fra organisasjonene. I tillegg har Stortinget vedtatt et anmodningsvedtak i 2023 om at regjeringen skal fremlegge en stortingsmelding om BPA snarest, og senest ved utgangen av 2024.

Organisasjonene har i nesten to tiår kjempet for universell utforming i samfunnet vårt. Skoler må prioriteres har vi sagt. Og i Hurdalsplattformen ble ønsket tatt inn. «Regjeringen vil *gjennomføre* veikart for universelt utformet nærscole innen 2030. Heller ikke her har noe skjedd.

BPA og tidsfrister i forskrift for universell utforming av grunnskoler er vanskelig er omkvedet. KS ønsker ikke lov, de ønsker kommunalt selvstyre. Funksjonshemmede ønsker likestilling, tilgang til fysiske omgivelser og helse- og omsorgstjenester som bidrar til selvstendighet og et likestilt liv. Og regjeringen har ennå ikke greid å finne frem handlingskraften til å bistå funksjonshemmede med selvstendighet og likestilt liv.

Nå er høringsuttalelsene levert. 5. juni var fristen. Og selv om KS ikke ønsker menneskerettigheter for funksjonshemmede i norsk lov, er det faktisk en rekke kommuner som vil dette. Kan vi endelig få se en regjering som er handlekraftig på funksjonshemmedes vegne, som velger å stå på for å sikre funksjonshemmedes menneskerettigheter inn i Menneskerettsloven. Ved inngangen til sommeren krysser vi fingre og tær og håper å våkne opp til gode nyheter på andre siden av sommeren. God sommer til dere alle.

Alle skal ha muligheten til å være sjef i eget liv!

JAG Assistanse AS er en ideell BPA-leverandør med spesiell kompetanse om BPA for personer med sammensatte og kognitive funksjonshemminger. Vi bygger vårt verdigrunnlag på grunnleggende menneskerettigheter, likeverd og likestilling.

JAG vil bidra til at alle mennesker kan leve sine liv fullt ut, på egne premisser.

JAG har over 25 års erfaring for deg som trenger assistert arbeidsledelse.

JAG har fokus på individualitet, kvalitet og skreddersyr din assistanse.

Ta kontakt for mer informasjon.

JAG
er som du.

JAG Assistanse AS
Telefon: 962 09 666
www.jagassistanse.no

Følg oss gjerne på Facebook og Twitter!

Sommerleirtips

Her kommer noen sommerleirtips til alle leirdeltagere:

- Pakk med nok klær. Husk tøy til både sol- og regnværsdager
- Noen aktiviteter krever eget utstyr. Sjekk om det er noe du trenger å ha med deg
- Ikke alle leirdeltagere har bestilt sengetøypakke – det kan hende du må ta med eget sengetøy
- Husk toalettsaker. Såpe, tannbørste, deodorant, solkrem, vaskeklut og badehåndkle
- Lompepenger er alltid kjekt å ha, både til leirkiosken og til utflukter
- Trenger du medisiner? Pass på at du har med deg nok, og si ifra om du trenger hjelp til medisiner eller andre gjøremål
- Organisasjonsleiren på Hove har avslutningsfest med blomster som tema – ta med / på noe sommerlig

Vi håper alle leirdeltagere får en fantastisk opplevelse, og at været er på vår side i år!

Hver eneste dag står veiledere i våre ASVL bedrifter klare til å bistå de som trenger hjelp til å finne sin vei i arbeidslivet. Enten det er på en tilrettelagt arbeidsplass, eller gjennom jobb i en annen bedrift.

En av ASVLs hovedoppgaver er derfor å kjempe for at flere får en tilrettelagt arbeidsplass.

INNLANDET

Nordre Land ASVO AS

Dokken 14, 2870 Dokka

www.nlasvo.no

Vekstbedriften Vilja AS

Matrandvegen 160, 2230 Skotterud

vilja-vekst.no

NORDLAND

Bopro AS

Klinkerveien 1, 8006 Bodø

www.boproas.no

Vestvågøy ASVO AS

Holandsveien 173, 8370 Leknes

www.vvasvo.no

ROGALAND

Avanti Ryfylke AS

Jøssangv. 7, 4100 Jørpeland

www.avanti-ryfylke.no

Jæren Industripartner AS

Engelsvollvegen 264,
4353 Klepp Stasjon

www.jias.no

Ranso AS

Randbergveien 308, 4070 Randaberg

www.ranso.no

Sandnes Pro-Service AS

Skippergt. 121/123, 4327 Sandnes

www.sanpro.no

Solstein AS

Bleikmyrvegen 45, 4276 Vedavågen

www.solstein.no

Uni-K AS

Kvalamarka 20, 5514 Haugesund

www.uni-k.no

TRØNDELAG

Vidu AS

Meieribakken 4, 7670 Inderøy

www.vidu.no

TROMS OG FINNMARK

70° NordVekst AS

Industriveien 7, 9180 Skjervøy

www.70nordvekst.no

Barduprodukter AS

Industriveien 7, 9360 Bardu

www.bapro.no

Tromsø Asvo AS

Killengreens gate 7-11, 9008 Tromsø

www.tromsoasvo.no

Sandbukt AS

Sandbuktveien 16, 9050 Storsteinnes

www.sandbuktas.no/

VESTFOLD OG TELEMAR

Empus AS

Bentsrudveien 5, 3083 Holmestrand

www.empus.no

Kvito AS

Dalsvegen 28, 3890 Vinje

kvito.no

Smiløkka Arena AS

Smiløkka 2, 3173 Vear

www.smilokka.no

VESTLAND

Nordnes Verksteder AS

Dalhaugene 2, 5153 Bønes

www.nordnes-verksteder.no

OSLO

Fossheim AS

Sven Oftedals vei 1, 0950 Oslo

fossheim-as.no

BUTIKK

Alle kurshefter er gratis!

Om tro og livssyn

Pengene dine

Stortingsvalg

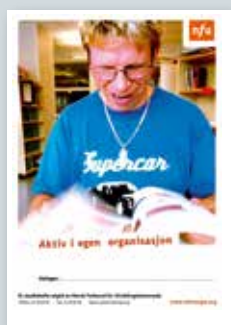
Kommunevalg

NFU - en organisasjon

Veilederhefte til «Aktiv i egen organisasjon»

Aktiv i egen organisasjon

NFUs prinsipp-program

Tillitsvalgt i organisasjonen NFU

Ledsagerhefte

Kursbevis kr 10,-

Kursmappe kr 25,-

Bøker om veien til egen bolig

kr 100,-

kr 150,-

Last ned!

Boken «Fokus på overgangen mellom ulike skoleslag» er utsolgt, men ligger klar for nedlasting på vår hjemmeside nfunorge.org/no/nettbutikk/boker/

Klistremerker
6 merker per ark kr 6,-

Vervekort, gratis

Beachflagg:
2 meter, kr 1100,-
3,9 meter, kr 1800,-

T-skjorte størrelse
M og XXL kr. 60,-

Hettejakke kr 400,-

Nytt og forbedret
handlenett kr 60,-

Handlenett kr 50,-

Pølsebag med utvendig lomme kr. 150,-

Multilue / bøff kr. 30,-

Multilue / bøff kr. 30,-

Pins kr 10,-

Refleksbånd kr. 25,-

Armbånd kr. 10,-

Penner, per stk. kr 10,-

Tallerken i porselen kr 150,-

Ja takk, Jeg bestiller (skriv antall):

- Kurshefte: Om tro og livssyn
- Kurshefte: Pengene dine
- Kurshefte: Stortingsvalg
- Kurshefte: Kommunevalg
- Kurshefte: NFU - en organisasjon
- Kurshefte: Veilederhefte til studieheftet
Aktiv i egen organisasjon
- Kurshefte: Aktiv i egen organisasjon
- Kurshefte: NFUs prinsipp-program
- Kurshefte: Tillitsvalg i organisasjonen NFU
- Kurshefte: Ledsagerhefte
- Kursbevis
- Kursmappe
- Bok: Sjef i eget hus
- Bok: Veien fram til egen bolig
- Klistremerker
- Vervekort
- Beachflagg 2 meter
- Beachflagg 3,9 meter
- Pølsebag
- T-skjorte str. M XXL
- Hettejakke str. S M L XL
- Handlenett beige
- Handlenett sort
- Tallerken
- Refleksbånd
- Armbånd
- Penn
- Pins
- Buff oransje
- Buff rød

Navn: _____

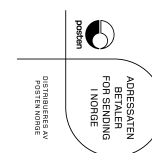
Adresse: _____

Poststed: _____

E-Post: _____

Porto kommer i tillegg. Du kan også bestille via
telefon **22 39 60 50**, e-post: **post@nfunorge.org**
eller i nettbutikken til NFU på **www.nfunorge.org**.
Vi sender e-faktura.

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede
Svarsending 1225
0028 Oslo

FYSIKALSKE HJELPEMIDLER FOR BARN, UNGDOM OG VOKSNE

Vi leverer til fysioterapeuter,
klinikker, institusjoner og
privatpersoner
i hele landet!

Nå med
instruksjonsvideoer
på helt ny nettside!

www.bamseprodukter.no

Vi heier hverandre frem og har fokus på individuell utvikling og mestring

- ADL-ferdigheter • NAV-støtte
- Sosialt og inkluderende miljø

ÅLESUND
FOLKEHØGSKOLE

Løypevegen 1, 6012 Ålesund • Tlf 70 17 76 00
www.alesundfhs.no • facebook.com/alesundfhs/

*Søk Reis Bo og Fritid,
opplev Ålesund og
en smak av verden!*

VIL DU ANNONSERE I

Samfunn for alle?

Ta kontakt med vår annonseselger:

Salgs Forum AS

post@salgs-forum.no

www.salgs-forum.no

Landsstyret

FORBUNDSLEDER
Tom Tvedt
971 99 233
tom.tvedt@nfunorge.org

NESTLEDER
Gunn Strand Hutchinson
913 38 299
gunnhutch@gmail.com

Alette Reinholdt
905 36 649
alettereinholdt@online.no

Anna Kittelsaa
911 46 401
anna.kittelsaa@outlook.com

Birgitte Boldvik
938 90 671
birgitte.boldvik@gmail.com

Marius Zahl
918 75 965
marius.zahl@icloud.com

Torill Vagstad
402 88 307
torill.vagstad@gmail.com

Nasjonalt

**Norsk Forbund for
Utviklingshemmede**
Pb 8954 Youngstorget, 0028 Oslo

Besøksadresse:
Youngstorget 2b, 7. etasje
Telefon: 22 39 60 50
post@nfunorge.org

www.nfunorge.org
Bankgiro: 8200.01.93417
Org.nr.: 943 260 672

Fylkeslagene

NFU Oslo fylkeslag
v/ Lill Birkelund
c/o NFU
Postboks 8954 Youngstorget
0028 Oslo
Tlf. 22 39 60 51
oslofylkeslag@nfunorge.org

NFU Viken fylkeslag
v/ Nordis Vik Olausson
Tuterudkroken 16
2007 Kjeller
Tlf. 480 03 495
nfu.viken@gmail.com

NFU Innlandet fylkeslag
v/ Torill Vagstad
Dagfinn Grønsetsveg 38
2414 Elverum
Tlf. 402 88 307
torill.vagstad@gmail.com

**NFU Vestfold og
Telemark fylkeslag**
v/ Randi Stenerud
Skavliveien 21
3189 Horten
Tlf. 901 58 869
nfu.vf@online.no

NFU Agder fylkeslag
v/ Anders Haslestad
Molandsveien 1450
4849 Arendal
Tlf. 976 01 658
anders.haslestad47@gmail.com

NFU Rogaland fylkeslag
v/ Synnøve B. Lindanger
Straumsvegen 80
5567 Skjoldstraumen
Tlf. 938 78 946
post@nfu-rogaland.no

NFU Vestland fylkeslag
v/ Evy Utne Knutsen
Holsbergstien 40
5918 Frekhaug
Tlf. 481 54 196
evy.utne.knutsen@outlook.com

NFU Møre og Romsdal fylkeslag
v/ Svein-Rune Johannessen
Jomarka 20
6012 Ålesund
Tlf. 955 57510
mrfylkeslag@nfunorge.org

NFU Trøndelag fylkeslag
v/ Snorre Ness
Bregnevegen 1
7803 Namsos
Tlf. 905 16 966
snorre.ness@ntebb.no

NFU Nordland fylkeslag
v/ Lisbeth Selstad Amundsen
Bjerkeliveien 16
8160 Glomfjord
Tlf. 900 47 915
lis-els@hotmail.com,

NFU Troms fylkeslag
v/ Svein Jensen
Holmenveien 107, Solli
9303 Silsand
Tlf. 979 77 868
svein.n.jensen@gmail.com

NFU Finnmark fylkeslag
v/ Frid Tellefsen Svineng
Boks 187
9735 Karasjok
Tlf. 909 36 156
nfufinnmark@hotmail.com

B

NORGE P.P. PORTO BETALT

RETURADRESSE:**Samfunn for alle**Postboks 8953 Youngstorget
0028 Oslo

Skal du noe gøy i sommer?

NFU vil se dine ferieminner!

Vi håper alle våre medlemmer får en god sommer. Samfunn for Alle ønsker å vise frem fine ferieminner i neste utgave av Samfunn for Alle.

Kanskje du skal på en av sommer- og aktivitetsleirene? Kanskje lokallagene har arrangert sommerfest? Vi ønsker oss bidrag fra medlemmer, lokal- og fylkeslag.

Bidrag sendes til post@nfunorge.org og merkes med «SFA - Sommer».

Advokatfirmaet

LIPPESTAD

VI BRENNER FOR DINE RETTIGHETER

Kontakt oss på post@advokatlippestad.no eller på telefon 22 94 10 20.